

njiče ljubila in rada dojila, per katerim bo svoj duh začutila. To sim zapazil per starim in bogatim ovčarju v Istrii, katerimu je ta skušnja vedno veljala.

Naj poskuša, kdor dvomi;
Kdor ne verje, naj pustí!

J. W.....g.

Kakó gré mlade in stare sadne drevesa saditi in presajati, de se bodo vselej prijele in dobro vkoreninile?

Skušeni vertnarji in sadjorejniko pravijo: pazite pri sajenji, in presajanji sadniga drevja na koreninice dreves, de jih ne boste preveč poškodvali; oni svetvajo korenine prestavljeniga drevesa z mehko drobno perstjo zasipovati; to je práv: vender se vidi semtertje, de se veliko po tem ravnanji posajenih in presajenih dreves le počasi in kasno vkorenini, ali pa de se še clo ne primejo, ampak se dostikrat tudi posušé.

Če hočeš, de se ti bo vsako presajeno drevó gotovo prijelo in vkoreninilo, bodi si staro ali mlado, naj se vsadí ali presadí spomladi že sočno ali še nesočno, poleti zeleno, ali pa v jeseni kadar koli hočeš, stori takóle: Skopaj jamo tretji del globokejši in nekoliko prostorniši, kakoršne je po navadi za drevó potreba; nalij jo do verha z vodo; verzi rahle dobre zemlje v vodo in mešaj oboje s kakim kolam po jami; med mešanjem se debelji perst na dno vseda, tanjši se pa v sredi ali pa pri verhu jame nabira. Kader je tretji del jame s tanjko in drobno zemljo napolnen, (voda preseka v tla), posádi drevó v ta močnik ali mužo, kakor gré, to je, de se vse korenine presajeniga ali prestavljeniga drevesa lepó verstno razprosté, ne pa zakrivijo; verzi še nekoliko perstí nanje, in mešaj vode perlivaje takó dolge, de se jama s perstjo napolni. Če se sčasama zemlja okoli vsajeniga debela nekoliko pogrezne, pridéni ji še toliko perstí, de okoli debela grob napraviš.

Nobeno takó presajeno drevó se ti ne bo posušilo, ni ga treba zalivati, če bi še taka suša bila, zató kér se je nar tanjši in nar boljši zemlja okoli debelih in drobnih korenin prijela, torej je tudi drevó dovolj mokrote dobilo. *)

Če presajaš po tem svetu že pozno v jeseni, pokri zemljo z gnojem okoli drevesa, de namočene korenine ne pozebejo, tode vari, de se debela z gnojem ne dotakneš, sicer ti bo deblo jelo gniti.

L-c.

Pogovor

kmetifhkiga ozheta f svojim naravoflovja suzhenim finam, v mežu Kosoperfku.

Ozhe pride svezher domú in pravi: Janes! danes sim bil pa bolj frezhen, ko sim fhel proti domu, kakor pa unidan; sakaj vidil sim tri lepe in fвете rezhi.

Š. Kaj neki je to bilo?

Ó. Vidil sim odperto nebó, fvetinjo leteti, in svesde se vtrinjati.

Š. Kakofhno je pazh bilo odperto nebó?

Ó. Ko se je nebó odperlo, se je možno sa-

svetilo; v nekih minutah se je nebó spet saperlo; flifhal se je pok — in vfa fvitloba je sginila.

Š. Ali mislite, de je ta fvitloba, ki ste jo vidili, prihla od odpertiga neba?

Ó. Od kod drugod pa bi samogla taka fvitloba priti, kakor od odpertiga neba?

Š. Ako to mislite, ste v veliki smoti; sakaj fvitloba, ki ste jo nizoj vidili, ne pride od odpertiga neba, ampak od v sraku vshgane luzhi.

Ó. No! ta je pa spet nova; kdo bo neki fhel v srak tako luzh vshigat?

Š. Taka luzh v sraku se fama vshgè.

Ó. Kakó neki?

Š. V sraku se nabère kepa ognjeniga prahú (is shvepla, folitarja, fosfora), vshgè se od nebefhkiga ognja, naredi veliko fvitlobo, in hitro spet sGINE in mine.

Ó. Sakaj se pa flifhi pok, kader se nebó sa-prè, zhe je ta fvitlobo le v sraku vshgana luzh?

Š. Ali ste she kdaj vidili, ognjene svesde (raketeljne) kvifhko spufhati?

Ó. To sim pa she vezhkrat vidil; posebno kader fo v gradu kak god prasnovali.

Š. Ali niste tudi vezhkrat flifhali, kakó fo take svesde poknile v sraku ali pa na tleh?

Ó. Tudi to sim vezhkrat flifhal.

Š. Poglejte! take svesde fo tudi narejene is ognjeniga prahú, in kader se sashgó, sferzhé, poknejo, in njih fvitloba sGINE. Ravno takó se sgodi tudi v sraku f kepo ognjeniga prahú; vshgè se namrezh od nebefhkiga ognja, da veliko fvitlobo, pokne in mine, — in ljudje mislijo, de se je nebó odperlo in saperlo.

Ó. Ta naj ti fhe veljá, sakaj kar se s ognjenimi svesdami sgodi, se samore saref tudi v sraku napraviti in sgoditi. Pa tega mi ne bofh mogel vtajiti, de fvetinje ne leté, ktere sim tudi nizoj vidil leteti.

Š. Kaj pa je fvetinja, ktero ste vidili leteti?

Ó. Švetinje fo trupla fvetnikov, kteri se obifkujejo in s veliko fvitlobo leté od zerkve do zerkve.

Š. Kje fo dufhe fvetnikov?

Ó. Dufhe fvetnikov fo v nebefih, kje pa drugod?

Š. Kér fo dufhe fvetnikov vkupej v nebefhkim raji, vam she pamet da, de se pod nebam ne spre-hajajo, in de na semljo v zerkev ne hodijo.

Ó. Kaj pa je neki tista fvitloba, ktera se vzhafi vidi leteti od kraja do kraja, zhe nifo fvetinje?

Š. Taka fvitloba spet nizh drusiga ni, kakor v sraku vshgana kepa ognjeniga prahú, ali pa vshgana ognjena fapa v sraku.

Ó. Kakó pa more ta fvitloba takó hitro letéti od eniga kraja do drusiga, ako je le vshgana luzh, in pa ne fvetinja?

Š. Ali niste vidili, kakó hitro je sferzhala ognjena svesda kvifhko, kamur fo jo spuftili? Ravno takó sferzhí tudi v sraku vshgana luzh od eniga kraja v drusiga, in ljudje mislijo, de je fvetinja, ktera je is zerkve v zerkev sletela.

Ó. Ako je pa taka, pa tedaj ni kaka posebna frezha te prikasike viditi, kakor nekteri mislijo.

Š. Še vé, de ne; ti prikasiki fo natórne rezhi, kakor je fto in fto drusih rezhi.

Ó. Svesde fo se nizoj tudi možno vtrinjale (padale); kaj pa ti od tega misliš?

Š. Ali morde mislite, de kaj posebniga pomeni, zhe se svesde vtrinjajo?

Ó. Kader se svesda vterne, vfelej en zhlovek umerje, in možno vtrinjanje svesd pomeni kugo; tega si pa ne puftim vseti.

*) Vsajene drevesa zalivati je dostikrat škodljivo, kér posebno pri nerodnim zalivanji voda nar tanjši zemljo od koreninice opère, ktere se sčasama sušiti začno, posebno, če so rahlo v zemljo djane.

Š. Kje ste pa sopen to neumnost pobrali?

O. Moj ranjki ozhe in drugi ftari moshje fo doftokrat od tega govorili, in vezh tazih prigodeb pripovedovali.

Š. Akoravno fo vam ranjki ozhe in ftari moshje to pripovedovali, je vender le bôfa, kar fo govorili; famí fo bili v smoti in fo fhe vaf krivo poduzhili. Po ti poti gré prasna vera od uft do uft. „Ko bi sa vfaziga zhloveka svesda padla, bi jih she malo na nebi bilo.“

O. No! pa ti povej, od kod de fo tifte luzhize, ki otrinjke svesd imenujemo, ako bolje vefh, ko ftari moshje.

Š. Tifte luzhize, ki jih miflite otrinjke svesd, fpet nizh drusiga nifo, kakor vshgane kepize ognjeniga, srakniga prahu, ali vshgani ognjeni, v kakim kraju podnebja nakopizheni fopari, kakor je bilo she rezheno pri raslaganji luzh, ki jih imenujejo odperto nebó ali fvetinje. Kér fe take luzhize vifoko v podnebjú vshgó in leté proti semlji, fe vidi, kakor de bi prifhle od svesd, in ljudje miflijo, de fe svesde vtrinjajo.

O. Sakaj bi fe pa svesde ne vtrinjale, faj tudi mi fvezhe, trefke in baklje vtrinjamo?

Š. Ali miflite, de fo svesde kake prishgane fvezhe ali baklje, de bi fe vtrinjale, kakor fe druge luzhi vtrinjajo?

O. Kaj drusiga fo pa svesde, kakor na nebu prishgane luzhi?

Š. O, v kakó veliki smoti ste, ako kaj takiga miflite! Vfaka svesda je velik fvét, vezhidel fhe vezhi, ko nafha semlja. Nektare ismed njih imajo svojo laftno fvitlobo, kakor fonze; druge pa fvitlobo dobivajo od drusih svesd, kakor jo dobiva mefez in semlja od fonza.

O. Sakaj fe pa svesde takó majhne vidijo, zhe fo fhe vezhidel vezhi, ko nafha semlja?

Š. Na to vprafhanje vam bom drugikrat odgovoril; sa danef fi le to dobro ohranite, de svesde nifo na nebu pripete in prishgane luzhi, ampak de fo velike nebefhke trupla, de fe tedaj ne vtrinjajo, in de luzhize, ki jih imajo sa otrinke svesd, ne pomenijo ne fmerti zhloveka in tudi ne kuge.

Janes Jashirk.

Slovenske besede.

(Nadalje.)

R. Ali je to kaj zaslužno, narod izobraževati?

J. Práv in visoko zaslužno pred Bogam in ljudmi; sam naš izveličar govori: „Kdor napoji le jednega iz teh malih samo s kupico hladne vode v imeni učenca; resnično vam povém, ta ne bode zgubil svojega plačila.“ To je: kdor komu samo jedno malo dobroto stori, ne bode brez plačila ostal, veliko manj pa še, ako več dobrot stori in to imenitnih. To je pa očitno velika dobrota, ako gospodarju razložiš, pokažeš in mu pomagaš, da na svojim polji, vinogradu, na svoji senožeti mnogo več pridelá, kakor poprej; da more lepši in več živine rediti in prodati; da mu žlahtno sadje raste, kjer je prej prazen prostor stal. Kdor kmetu k temu pomaga, mu veliko dobroto stori — in to ne samo jedenkrat jedno, temuč vsako leto bode dobiček imel, ako zmiraj pametno ravná, kakor se mu je razložilo; še drugi ga bodo, korist vidši, radi posnemali; kjer se namreč dobiček kaže, vsak rad po njem seže, ni potreba nikogar dolgo siliti in nagovarjati. — Dobrota, ki se skaže kmetiškemu stanu, koristi mnogo ljudem, kér nobeden stan toliko ljudi ne obseže, kakor ravno kmetiški; v

drugih stanih jih je nekoliko tavžent, v kmetiškim jih je pa po milijonih.

R. S čem bi pa mogli izobraziti naše ljudstvo?

J. Jaz mislim, da s tem, ako pišemo v naših novicah, kar je za ljudstvo koristniga; ako se zložé bukve, ktere po domače povéjo, kakó se mora pametno polje obdelovati in vinogradi in senožeti, kakó se živina s dobičkam rediti, kakó se sadje saditi, cepiti in požlahtniti, kakó se mora razumno gospodariti in gospodiniti, in to začuvati, kar se je perdelalo. Nekaj že imamo takih, kakor je: Vinoreja, Vertnar, Čebelarčik, Bukve za kmeta i. t. d. Še več kakor „Novice“ in bukve, morajo pa izobraženi domorodci, ki med narodam živé, s svojo prijazno besedo storiti. Pri vsakej prilóžnosti naj gospóda deželska in duhovska, udje slavnih kmetijskih družb na Slovenskim, in šolski učitelji ljudstvo podučijo; naj bolje je, ako se kmetu vse očitno pokaže, da sam vidi in skusi; — nar bolj ga dobiček mika, če mu ta v pest pride, veliko bolj zapopade, da je koristno, kar ga učiš, kakor ko bi mu še tako jasno razlagal. Dobro je tudi, ako se mu kake cepljence (Propfreiser), kake nove semena dajo i. t. d. Skušnja kmeta učí, domorodca pa ljubezen do naroda. — Naj potrebnejši izmed vsega so pa šole. —

(Dalje sledí.)

Domača povest.

Velikašno cerkvenovojaško obhajanje v Ipavski dolini 16. Kozoperska.

Po želji in ukazu velavniga c. k. petiga huzarskiga regimenta smo praznovali 16. dan Kozoperska pri Devici Marii v Logu pod Ipávo veliko in nenavadno obhajanje, ki je nam živo v spomin poklicalo srečen čas, v katerim so zedinjeni evropejski narodi moč Napoleona, francozkiga Cesarja, ki se je nepremagljiviga menil, spodkopali, in na večno razdjali.

3. dan Kozoperska v letu 1813 — ravno na roženkranske nedelje dan — so pobiti in revni ostanjki francozke, malo tednov popred na 70,000 mož bahavno oznanjene vojne, kakor tatje pred ne velikimi trumami avstrijskih, pa junaških vojakov skozi našo dolino bežali, in jo deleč doli na Talijansko potegnili. Takó so bili vsi Francozje iz naše domovine, pred ko v 40 dneh po začeti vojski, pometeni, in prišli smo bili zopet k našimu osrečenju in oveselenju pod oblast nikdar pozabljeniga Očeta, presvetliga Cesarja Franca.

Ravno tisti dan se je tudi Pavel Rostaz, množen konjik imenovaniga petiga huzarskiga regimenta, blizo Ložke cerkve v hudi hudi zdražbi zoper poslednjo sovražnikovo stražo s posebno pričnostjo duha in junakoserčnostjo takó možato obnašal, de prijatli in neprijatli so se nad njim zavzeli, dokler ga niso zadnjič Francozje že hudo ranjeniga in na tleh ležečiga gnusno umorili.

Junaka slavna smert je šla še tisti dan od ust do ust po dolini; teržanje, prvi to zvedši, so ga z veliko častjo pri Ložki cerkvi pokopali, in večkrat ponovljeno nadgrobje verliga konjika in njega slavno imé je prebivavcam Ipavske doline do donašnjiga dne vedno v častitim spominu ostalo.

Hvale vreden peti huzarski regiment, ki na Milanskim stanuje, in kteriga večí ali manjši trume so že večkrat memo groba svojiga verliga tovarša popotvale, je sklenil, svojiga junaškiga sina Pavla Rostaza slavno imé tudi prihodnim rodovam v spominu ohraniti, in mu iz tega namena častiven spominik na grob postaviti. Vojaki tega regimenta so z veseljem k ti napravi pripomogli, in dali so narediti iz terdiga kamna 5 in pol čevljev visoko